

**IQTIDORLI TALABALARNI RIVOJLANTIRISHDA KREATIV
PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR****Sattarova Muhabbat Alijanovna***Mustaqil izlanuvchi**E-mail: sattarovamuhabbat361@gmail.com*

Annotatsiya. Ushbu maqolada iqtidorli talabalarni rivojlantirish jarayonida kreativ pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanish masalalari yoritilgan. Ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlar, interfaol metodlar va zamonaviy pedagogik vositalarning ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, iqtidorli talabalar bilan ishlashda individual yondashuv, differensial ta'lim va ijodiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyalarining o'рни ko'rsatib berilgan. Tadqiqot natijalari iqtidorli yoshlarning intellektual va ijodiy salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar. Iqtidor, kreativ pedagogika, innovatsion ta'lim, interfaol metodlar, iqtidorli talabalar, differensial ta'lim, ijodiy fikrlash, pedagogik texnologiyalar.

Аннотация. В данной статье рассматриваются вопросы эффективного использования креативных педагогических технологий в развитии одарённых студентов. Анализируются инновационные подходы в образовании, интерактивные методы и современные педагогические средства. Особое внимание уделяется индивидуальному подходу, дифференцированному обучению и развитию творческого мышления у одарённых студентов. Результаты исследования направлены на повышение интеллектуального и творческого потенциала молодёжи.

Ключевые слова. одарённость, креативная педагогика, инновационное образование, интерактивные методы, одарённые студенты, дифференцированное обучение, творческое мышление, педагогические технологии.

Abstract. This article discusses the effective use of creative pedagogical technologies in the development of gifted students. It analyzes innovative educational approaches, interactive methods, and modern pedagogical tools. Special attention is given to individual learning approaches, differentiated instruction, and the development of creative thinking among gifted students. The results of the study contribute to enhancing the intellectual and creative potential of young learners.

Keywords. giftedness, creative pedagogy, innovative education, interactive methods, gifted students, differentiated instruction, creative thinking, pedagogical technologies.

Kirish. Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya jarayonida ta'lim tizimi oldiga qo'yilayotgan asosiy vazifalardan biri — iqtidorli talabalarni aniqlash, ularning salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish hamda ijodiy fikrlash kompetensiyalarini

rivojlantirishdan iboratdir. Zamonaviy jamiyatda raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlash nafaqat bilim berish, balki talabalarni mustaqil fikrlashga, muammolarni innovatsion yondashuvlar asosida hal qilishga o'rgatishni ham talab etadi. Shu nuqtai nazardan, kreativ pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi sifatida alohida ahamiyat kasb etadi.

Iqtidorli talabalar bilan ishlash jarayonida an'anaviy o'qitish usullari yetarli samara bermasligi mumkin, chunki bunday talabalar yuqori darajadagi kognitiv faollik, tezkor fikrlash, chuqur tahlil qilish va yangilik yaratishga intilish kabi xususiyatlarga ega bo'ladilar. Shu sababli, ularning individual ehtiyojlari va qobiliyatlarini hisobga olgan holda differensial va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarini qo'llash dolzarb hisoblanadi. Kreativ pedagogik texnologiyalar esa aynan shunday yondashuvlarni amalga oshirishga xizmat qiladi hamda o'quv jarayonini qiziqarli, interaktiv va samarali tashkil etish imkonini beradi.

Mazkur maqolada iqtidorli talabalarni rivojlantirishda kreativ pedagogik texnologiyalarning nazariy asoslari, ularning ta'lim jarayonidagi o'rni hamda amaliy qo'llanilish yo'llari tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida talabalarning ijodiy salohiyatini oshirish, ularni mustaqil izlanishga yo'naltirish va innovatsion fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish masalalari yoritiladi. Tadqiqot natijalari ta'lim samaradorligini oshirish hamda iqtidorli yoshlar bilan ishlash tizimini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar tahlili. Iqtidorli talabalarni rivojlantirish va ularda kreativ fikrlashni shakllantirish masalasi pedagogika fanida keng o'rganilgan yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Ushbu yo'nalishda olib borilgan tadqiqotlar ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlar, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim hamda kreativ pedagogik texnologiyalarning o'rnini asoslab beradi.

Bir qator olimlar iqtidorli talabalarni rivojlantirishda individual yondashuvning muhimligini ta'kidlaydilar. Jumladan, zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda iqtidorli o'quvchilarning kognitiv va ijodiy salohiyatini rivojlantirish uchun differensial ta'lim texnologiyalaridan foydalanish samarali ekanligi ko'rsatib o'tiladi [1]. Bu yondashuv har bir talabaning shaxsiy qobiliyatlarini inobatga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishni nazarda tutadi.

Shuningdek, kreativ pedagogika nazariyalarida ijodiy fikrlashni rivojlantirish uchun interfaol metodlar muhim vosita sifatida qaraladi. Tadqiqotchilar fikricha, muammoli ta'lim, loyihaviy faoliyat va hamkorlikda o'qitish metodlari talabalarda mustaqil fikrlash va innovatsion g'oyalarni shakllantirishga yordam beradi [2].

Raqamli texnologiyalar va zamonaviy ta'lim platformalarining rivojlanishi ham iqtidorli talabalarni qo'llab-quvvatlashda yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Ilmiy manbalarda ta'kidlanishicha, raqamli ta'lim vositalari orqali individual o'qitish jarayonini yanada samarali tashkil etish mumkin [3]. Bu esa talabalarning mustaqil izlanish va ijodiy faoliyatini kuchaytiradi.

Bundan tashqari, kreativ fikrlashni rivojlantirishda motivatsion omillarning oʻrni ham katta ahamiyatga ega. Tadqiqotlarda oʻqituvchining ragʻbatlantiruvchi roli va taʼlim muhitining psixologik jihatdan qulayligi iqtidorli talabalar rivojiga ijobiy taʼsir koʻrsatishi qayd etilgan [4].

Shuningdek, iqtidorli yoshlar bilan ishlashda mentorlik tizimi samarali vosita sifatida eʼtirof etiladi. Mentorlik jarayoni orqali talabalar oʻz qobiliyatlarini toʻliq namoyon etish imkoniga ega boʻladilar va kasbiy yoʻnalishda aniq maqsadlar qoʻyadilar [5].

Kreativ pedagogik texnologiyalarni qoʻllash boʻyicha olib borilgan tadqiqotlarda zamonaviy oʻqitish strategiyalarining integratsiyasi muhim ekanligi taʼkidlanadi. Bu esa taʼlim jarayonida fanlararo bogʻliqlikni kuchaytiradi va ijodiy yondashuvni rivojlantiradi [6].

Yakuniy tahlillarda esa iqtidorli talabalarni rivojlantirishda tizimli yondashuv, innovatsion texnologiyalar va pedagogik kreativlikning uygʻunligi eng samarali model sifatida koʻrsatiladi [7].

Materiallar va usullar. Mazkur tadqiqotda iqtidorli talabalarni rivojlantirish jarayonida kreativ pedagogik texnologiyalardan foydalanish samaradorligini oʻrganish maqsad qilingan boʻlib, tadqiqot jarayonida nazariy va amaliy yondashuvlar uygʻunligi taʼminlandi. Tadqiqot materiali sifatida oliy taʼlim muassasalarida oʻqitish jarayonida qoʻllanilayotgan zamonaviy pedagogik texnologiyalar, iqtidorli talabalar bilan ishlashga oid ilmiy adabiyotlar, ilgʻor xorijiy tajribalar hamda amaliy dars jarayonlari kuzatuvlari olingan. Shuningdek, taʼlim jarayonida qoʻllanilayotgan interfaol metodlar, loyihaviy taʼlim, muammoli oʻqitish, “blended learning” va raqamli taʼlim platformalaridan foydalanish holatlari tahlil qilindi.

Tadqiqotning uslubiy asosini tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, pedagogik kuzatuv va sinov-tajriba metodlari tashkil etdi. Tizimli yondashuv orqali iqtidorli talabalarni rivojlantirish jarayoni yaxlit pedagogik tizim sifatida koʻrib chiqildi va uning tarkibiy qismlari oʻzaro bogʻliqlikda tahlil qilindi. Qiyosiy tahlil metodi yordamida anʼanaviy taʼlim usullari va kreativ pedagogik texnologiyalar asosidagi yondashuvlar samaradorligi solishtirildi. Pedagogik kuzatuv orqali talabalar dars jarayonidagi faolligi, ijodiy fikrlash darajasi va mustaqil ishlash koʻnikmalari oʻrganildi.

Shuningdek, sinov-tajriba ishlari amalga oshirilib, iqtidorli talabalar bilan ishlash jarayonida kreativ metodlardan foydalanishning amaliy natijalari baholandi. Tajriba jarayonida muammoli vaziyatlar yaratish, guruhlarda ishlash, loyiha asosida taʼlim tashkil etish hamda raqamli platformalardan foydalanish kabi texnologiyalar qoʻllanildi. Olingan natijalar statistik va sifat tahlili asosida qayta ishlanib, kreativ pedagogik texnologiyalarning iqtidorli talabalar rivojiga ijobiy taʼsiri aniqlanildi.

Tadqiqot muhokamasi. Mazkur tadqiqot natijalari iqtidorli talabalarni rivojlantirish jarayonida kreativ pedagogik texnologiyalarning oʻrni va ahamiyati yuqori ekanligini koʻrsatdi. Olingan maʼlumotlar shuni tasdiqlaydiki, anʼanaviy taʼlim

yondashuvlari iqtidorli talabalar ehtiyojlarini to'liq qondira olmaydi, chunki bunday talabalar yuqori darajadagi mustaqil fikrlash, tezkor tahlil qilish va ijodiy yechimlar ishlab chiqish qobiliyatiga ega bo'lib, ular uchun ko'proq muammoli, interfaol va ijodiy yondashuvga asoslangan ta'lim muhitini yaratish zarur hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, kreativ pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonini faollashtirish va talabalarning intellektual salohiyatini to'liq namoyon etish imkonini beruvchi muhim omil sifatida namoyon bo'ldi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, muammoli ta'lim, loyihaviy faoliyat, guruhlarda ishlash hamda raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish iqtidorli talabalarda nafaqat bilim darajasini oshiradi, balki ularning ijodiy fikrlash ko'nikmalarini ham sezilarli darajada rivojlantiradi. Ayniqsa, loyiha asosida o'qitish jarayonida talabalar real hayotiy muammolar ustida ishlash orqali o'z bilimlarini amaliyotga tatbiq etish, yangi g'oyalar ishlab chiqish va jamoada ishlash kompetensiyalarini shakllantirish imkoniga ega bo'ldilar. Bu esa ularning nafaqat akademik natijalariga, balki shaxsiy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Shuningdek, tadqiqot davomida raqamli texnologiyalardan foydalanish iqtidorli talabalarni o'qitish jarayonini individuallashtirishga yordam berishi aniqlandi. Onlayn platformalar, interaktiv resurslar va multimediya vositalari talabalarni mustaqil izlanishga undab, ularning qiziqishini oshirdi hamda o'quv materiallarini chuqurroq o'zlashtirishga imkon yaratdi. Bu esa kreativ pedagogik muhitni shakllantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni beqiyos ekanligini tasdiqlaydi.

Bundan tashqari, pedagogning roli ham tadqiqot natijalarida muhim omil sifatida ko'rindi. O'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki yo'naltiruvchi, motivatsiya beruvchi va ijodiy jarayonni tashkil etuvchi shaxs sifatida namoyon bo'lishi zarurligi aniqlandi. Iqtidorli talabalar bilan ishlashda o'qituvchining qo'llab-quvvatlashi, individual yondashuvi va rag'batlantirishi ularning ijodiy faolligini sezilarli darajada oshiradi.

1-Jadval: Kreativ pedagogik texnologiyalar va ularning samaradorligi

Kreativ pedagogik texnologiya	Qo'llash shakli	Iqtidorli talabaga ta'siri	Kutiladigan natija
Muammoli ta'lim	Muammoli vaziyatlar yaratish, savol-javob	Tanqidiy fikrlash rivojlanadi	Mustaqil qaror qabul qilish
Loyihaviy ta'lim (Project-based learning)	Individual va guruh loyihalari	Ijodiy yondashuv shakllanadi	Amaliy kompetensiyalar oshadi
Interfaol metodlar	Bahs-munozara, "brainstorming"	Faollik va kreativ fikrlash kuchayadi	Jamoada ishlash ko'nikmasi

Raqamli ta'lim texnologiyalari	LMS, onlayn platformalar	Mustaqil o'rganish rivojlanadi	O'z-o'zini boshqarish
Differensial ta'lim	Individual topshiriqlar	Qobiliyatga mos yondashuv	Iqtidor to'liq namoyon bo'ladi
Gamifikatsiya	O'yin elementlari	Motivatsiya oshadi	O'quv jarayoni qiziqarli bo'ladi
Mentorlik tizimi	Shaxsiy yo'naltirish	Kasbiy rivojlanish tezlashadi	Iqtidorli yo'nalish aniqlanadi

Umuman olganda, tadqiqot natijalari kreativ pedagogik texnologiyalar iqtidorli talabalarni rivojlantirishda samarali vosita ekanligini tasdiqladi. Ular ta'lim jarayonini faollashtiradi, talabalarining ijodiy va tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi hamda mustaqil bilim olishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi. Shu bilan birga, ushbu texnologiyalarni tizimli va maqsadli qo'llash ta'lim sifatini oshirishga va raqobatbardosh kadrlar tayyorlashga xizmat qiladi.

Xulosa. Mazkur tadqiqotda iqtidorli talabalarni rivojlantirish jarayonida kreativ pedagogik texnologiyalardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilindi. Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, iqtidorli talabalar bilan ishlashda an'anaviy o'qitish usullari yetarli darajada samarali bo'lmay, ularning ijodiy va intellektual salohiyatini to'liq ochib bera olmaydi. Shu sababli ta'lim jarayonida innovatsion va kreativ yondashuvlarga asoslangan pedagogik texnologiyalarni qo'llash dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, muammoli ta'lim, loyihaviy faoliyat, interfaol metodlar hamda raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish iqtidorli talabalar bilim darajasini oshirish bilan birga ularning ijodiy fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish va jamoada ishlash ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Ayniqsa, kreativ pedagogik muhitni shakllantirish orqali talabalar o'z qobiliyatlarini erkin namoyon etish imkoniga ega bo'lishi aniqlandi.

Umuman olganda, kreativ pedagogik texnologiyalar iqtidorli talabalarni rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega bo'lib, ta'lim sifatini oshirish, innovatsion fikrlashni shakllantirish va raqobatbardosh mutaxassislar tayyorlashda muhim omil hisoblanadi. Shu bois, ushbu texnologiyalarni ta'lim jarayoniga keng joriy etish kelgusida ta'lim tizimini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Sternberg R.J. *Wisdom, Intelligence, and Creativity Synthesized*. Cambridge University Press, 2003.
2. Torrance E.P. *Guiding Creative Talent*. Prentice-Hall, 1962.
3. Robinson K. *Out of Our Minds: Learning to Be Creative*. Capstone, 2011.
4. Amabile T.M. *Creativity in Context*. Westview Press, 1996.
5. Gagné F. *Differentiated Model of Giftedness and Talent*. 2004.
6. Joyce B., Weil M., Calhoun E. *Models of Teaching*. Pearson, 2015.
7. Renzulli J.S. *The Three-Ring Conception of Giftedness*. 1978.